

האם מותר האדם מן הרובוט?

לה התלהבות גדולה, אך לאחר מכן נפטלה – ובסיפור אולי אף הוצא המציא להורג – מחשש שתגרור את בני האדם לעולם של נרפות ועצלות. אפשר שזה פשטני, אך שאלת הכראיות של טכנולוגיה המציעה יתרונות ונחות היא לגיטימית, אף שספק אם יכולה להיות לה תוצאה מעשית שכן, כאמור, ההתפתחות הטכנולוגית אינה נמצאת בשליטה (וכל זה בצד השאלה אם שליטה או הכוונה בכלל רצויים).

המצאות חדשות תורמות את חלקן גם לעולם העבריינות. כשלמד האדם לשלוט בצאן ובבקר, באו שורדי הצאן; ובעקבות הרכבות, הגיעו שורדי הרכבות. הפעם צצה עבריינות מסוג חדש, שבה יכול העבריין לבצע את זממו במרחק אלפי קילומטרים ממקום מושבו, בלי לראות את קורבנו ובלי לגעת ברכוש הנגנב. האפשרויות כוללות השתלטות על מכונית אוטונומית הנמצאת בקצה תבל וגרירתה לתהום, פריצה לבנק הנמצא במרחקים, השתלטות על מחשבים במדינות זרות וסחיטת בעליהם ועוד.

שאלה קלאסית בתורת המוסר, שאת מקורה מייחסים לפילוסוף ז'אן-ז'אק רוסו, היא זו: נביח שאתה יכול להתעשר על ידי לחיצת כפתור שיגרום למותו של מנדרין סיני, שלא ראית מעולם ושלא עשה לך כל רע, האם תעשה זאת? כיום השאלה הפכה אקטואלית.

בעבר הוצגה השאלה ברבר מותר האדם מן הבהמה, שעליה השיב קהלת כי "מותר האדם מן הבהמה אין". כיום השאלה היא האם "מותר האדם מן הרובוט", הגובר עליו במשחק שחמט ואפילו בנגו. ומה יהיה ההמשך? האם יקומו יום אחד רובוטים שברומה לאדם יחושו רגשות אהבה, שנאה, קנאה, יצר שלטון ותאוות ממון? ואולי נתחם בכך שהעתידי צפון מאיתנו, ובינתיים גם מה רובוטים המאיימים להציפנו. ■

המצאות טכנולוגיות ליוו את האדם משחר האנושות, מהיום שלמד לשלוט באש והמציא את הגלגל. אך הפעם אנו חשים שזה אחרת. בעבר היו התהליכים יותר הדרגתיים, וניתן נה לאדם שהות לעכל שינויים טכנולוגיים ולהתרגל אליהם. מרכבות רתומות לסוסים

המשיכו לפעול עשרות שנים לצד הרכבת – המהפכה הגדולה של המאה ה-19. כיום הכל מואץ – עוד לא התרגלנו להמצאה חדשה וכבר הפכה לנושנה, ואת מקומה תפסה חדשה ממנה. המרוץ מהיר ובלתי פוסק.

יש עוד שורה ארוכה של מאפיינים, שחלקם התקיים גם בעבר, אך היום צביונם בולט מתמיד. המהפכות הטכנולוגיות הגדולות, ברובן המכריע, אינו פרי החלטות או יוזמה של שלטון מרכזי, ויכולת השליטה שלו בהן מוגבלת ולעיתים אף אינה קיימת. השלטון במדינות השונות משתמש בהן, ולפעמים מנסה לפקח עליהן, אך לאמיתו של דבר הן מחוץ לשליטתו – וויקיפדיה תוכיח.

כל התפתחות טכנולוגית גוררת אובדן מיומנויות שהאדם רכש בעבר והפכו מיותרות. ווייז פוטר אותנו מהצורך לפתח ולשמר יכולת ניווט עצמאית, כשם שהמכונית האוטונומית תגרום לנו לשכוח את יכולת הנהיגה. השלכות מרחיקות לכת צפויות גם בתחומי החשיבה, הזיכרון, הירע והמיומנויות החברתיות. האם כל זה כדאי? האם היתרונות הטכנולוגיים החדשים שווים את מחירם?

פיליטון שקראתי בשעתו, כמדומני מאת בנימין זאב הרצל, דמיון המצאת מכונית שתייצר לחם בכמות לא מוגבלת וללא מאמץ. היא הוצעה למלכה של ממלכה גדולה ועוררה תחי